herpy

VARANER

Varanus prasinus

Varanus prasinus är en smal, smaragdgrön trädlevande varan från Nya Guineas regnskog med gripsvans och svarta vinklar över ryggen. Den är vacker men krävande: den torkar lätt ut, ska ha både hög värme och hög luftfuktighet, och dödligheten är störst under de första åren i fångenskap.

Familj: Varanidae Engelska: Emerald Monitor Publicerad 15 november 2026

FAKTARUTA

DJURET

Vuxenstorlek	**60-90 cm** total längd inkl. svans
Vikt	**110-450 g**
Livslängd	**10-15 år**
Aktiv	**På dagen**
Levnadssätt	**Trädlevande**
Biotop	**Regnskog**
Svårighetsgrad	**Erfaren**

SKÖTSEL

Min. terrarium	**120 × 70 × 150 cm** L × B × H för 2 vuxna djur
Temperatur, dag	**26-30 °C**
Värmeplats	**40-54 °C**
Temperatur, natt	**22-24 °C**
Luftfuktighet	**60-80 %**
UVB	**Rekommenderas** Fergusonzon 3
Föda	**Insekter**
Hålls	**Ensamma eller parvis**

AVEL

Fortplantning	**Äggläggande**
Kullstorlek	**2-3 ägg**
Inkubation	**168-170 dagar** vid 30 °C

SKYDD OCH PAPPER

CITES	**Bilaga II**
EU-bilaga	**Bilaga B**
IUCN	**Livskraftig (LC)**

Om arten

Varanus prasinus är en liten till medelstor varan som är byggd för ett liv i trädkronorna. Kroppen är långsträckt, svansen är rund i genomskärning och kan gripa om grenar, och tårna slutar i starka klor. Grundfärgen är ljus smaragdgrön, och över ryggen löper svarta, vinkelformade tvärband som sannolikt kamouflerar djuret i lövverket.

Arten beskrevs 1839 och hör till en grupp på nio nära släkt med varandra, trädlevande varaner från Nya Guinea och de omgivande öarna. De flesta släktingarna lever bara på en ö och är svarta, blå, gula eller olivgröna, medan *V. prasinus* har det klart största utbredningsområdet. *V. kordensis* räknades under lång tid som en variant av *V. prasinus*, så äldre berättelser om skötsel och avel kan handla om den ena eller den andra arten. Det är värt att veta om man jämför med äldre litteratur eller köper djur utan säkert ursprung. Taxonomin är fortfarande i rörelse, och vissa bestånd kan behöva revideras.

Ett vuxet djur har en nos-kloaklängd på omkring 23-27 cm och en total längd på 60-90 cm, varav svansen utgör det mesta. Vikten ligger typiskt på 110-300 g, men en hane på omkring 90 cm kan väga upp mot 450 g. Ungar kan vara turkosa, och vildfångade djur som har levt länge i fångenskap kan förlora de gula tonerna och bli mer blågröna. Orsaken är inte klarlagd, men kost och för lite UV-ljus misstänks.

Arten är inte för nybörjare. Den torkar lätt ut, den behöver höga temperaturer och hög luftfuktighet på samma gång, och den ska ha levande insekter flera gånger i veckan hela livet. Den kan bli minst 10-13 år i fångenskap, så räkna med ett högt, inrett terrarium, en jämn foderkostnad och daglig uppmärksamhet i mer än ett decennium. Dödligheten i fångenskap är störst de

första två åren, och därför är det en art för den som redan har erfarenhet av kräldjur och kan hålla klimat och foder stabilt.

Läs mer: Luftfuktighet, sprayning och ventilation Läs mer: Köp av djur: uppfödda djur, vildfångst och transport

Utbredning och livsmiljö

Varanus prasinus finns på Nya Guinea och på ett antal öar i Torresundet mellan Nya Guinea och Australien. På själva Nya Guinea är den känd från både Papua Nya Guinea och den indonesiska delen av ön, och typlokalen ligger på öns västkust. De sydligaste säkra fynden är på öarna Moa, Badu och Mabuiag i Torresundet, som hör till Australien. Arten är dessutom rapporterad från bland annat Boigu, Saibai, Dauan och Mer.

Rapporter om gröna varaner på själva Kap Yorkhalvön i Queensland har aldrig bekräftats med foto eller belägg, och där lever en annan, mörkare trädlevande art, *V. keithhornei*. Kartan visar därför Nya Guinea och Torresundet, och fynd på det australiska fastlandet räknas inte som säker utbredning.

> **Naturlig utbredning:** Papua Nya Guinea, Indonesien och Australien.

LIVSMILJÖ

Arten lever i tropisk låglandsregnskog, där den håller till högt uppe i kronorna och på tunna grenar. På öarna i Torresundet har den också setts i buskmark och nära bebyggelse. Den är svår att få syn på i naturen, eftersom den gröna färgen och de svarta vinklarna passar till ljuset i lövverket, och det finns därför bara få direkta observationer. Det mesta av det man vet om dess beteende härstammar från djur i fångenskap.

Klimatet är varmt och fuktigt. Det finns ingen känd sval period för arten, så det ska inte vara någon vintervila. Födan är huvudsakligen insekter och andra ryggradslösa djur. I fångenskap tar djuren också små fiskar och kräftdjur, men det är inte känt som normal föda i naturen. Det som terrariet ska efterlikna är ett tätt, ljust kronverk med varma solfläckar och hög luftfuktighet större delen av dagen.

Läs mer: Vintervila och årstider

Skötsel

TERRARIET

Ett par eller ett enskilt vuxet djur ska ha ett terrarium på minst 120 × 70 × 150 cm (längd × bredd × höjd), och större är bättre. Höjden är viktigare än golvytan, eftersom arten använder utrymmet på höjden. En nykläckt unge kan hållas i ett glasterrarium på 60 × 30 × 75 cm tills den ska flytta till det stora terrariet. Hur många ungar som kan dela ett mindre terrarium är inte känt.

Inred med många grenar av olika tjocklek, både sneda och lodräta, och korkhålor på väggarna, så att djuret kan sova skyddat. Kork på bakväggen är ett bra, ventilerande val. Levande eller konstgjorda växter med stora blad ger skydd och hjälper till med luftfuktigheten. Som substrat passar kokosfiber och torra löv, som sprutas med vatten varje dag. Substratet ska kunna hålla fukt och torka ut igen. En vattenskål ska alltid finnas framme, och avföring och smutsigt substrat tas bort dagligen.

Djur som faller från toppen kan skadas allvarligt, så grenar ska sitta säkert och inte alltför högt över ett hårt underlag. Dörrar och luckor ska kunna stängas ordentligt, eftersom djuret är snabbt och klättrar bra. Alla värmekällor ska vara skyddade med ett galler eller sitta utom räckhåll, eftersom en klättrande varan annars kan bränna sig på lampan.

TEMPERATUR

Varanus prasinus ska ha en stor temperaturgradient. Luften i terrariet hålls på dagen vid 26-30 °C, och mätt på olika ställen i terrariet kan den variera från omkring 23 till 37 °C. Solplatsen under en halogenlampa ska vara 40-54 °C. Det är yttemperatur, som mäts med en IR-termometer och inte med en termometer i luften, och solplatsen ska sitta så högt upp att djuret själv kan välja sitt avstånd till lampan.

Nattemperaturen är inte känd; ett fall till 22-24 °C på natten passar ett tropiskt klimat. Det ska inte vara någon sval vinterperiod. Ett slött djur som ligger på botten och undviker ljuset är en varningssignal. Använd termostat och mät på flera ställen i terrariet.

Läs mer: Värme och temperatur

LUFTFUKTIGHET OCH VATTEN

Varanus prasinus är känslig för torka, och hög luftfuktighet är en av de viktigaste faktorerna. Sikta på 60-80 %, med de högsta värdena under första delen av dagen och lite torrare luft mot kvällen, så att botten och grenarna kan torka. Ett automatiskt system som sprutar två gånger om dagen kan hålla luftfuktigheten över 70 %, medan daglig handbesprutning ofta bara ger omkring 50-70 %.

Sprutta grenar, blad och väggar så grundligt att det blir droppar som djuret kan slicka. Droppar på bladen är en naturlig dricksplats för ett regnskogsdjur, och en vattenskål ska finnas utöver det. Mät med en digital hygrometer och se till att ventilationen är god, så att luften inte blir stillastående och substratet inte börjar mögla. Tecken på för lite vatten är insjunkna ögon, slapp hud, seg saliv och mörk, hård avföring.

LJUS OCH UVB

Varanus prasinus är dagaktiv och ska ha kraftigt ljus. Använd en stark halogen- eller spotlampa till solplatsen och ett lysrör med hög ljusstyrka över hela terrariet, tänt i omkring 12 timmar om dagen, motsvarande tropisk dagslängd. På natten ska det vara mörkt.

UVB rekommenderas. Varaners behov av UV-ljus är bara lite undersökt, och arten kan föröka sig utan, men brist på UV-ljus kan förvärra skelettskador hos ungarna, och vildfångade djur som förlorar de gula tonerna i fångenskap pekar åt samma håll. Använd ett UVB-rör motsvarande Ferguson-zon 3, monterat så att djuret kan välja att sitta närmare eller längre bort. Zonen motsvarar andra dagaktiva, solälskande kräldjur. Byt UVB-röret enligt tillverkarens anvisningar.

Läs mer: Ljus och UVB

UTFODRING

I naturen lever *Varanus prasinus* huvudsakligen av insekter och andra ryggradslösa djur. Levande insekter med dubiakackerlackor som huvudföda håller vuxna djur friska, kompletterat en gång i veckan med jättemjölmaskar och larver av guldbaggen *Pachnoda butana*. Utfodra tre gånger i veckan med ett tillskott i varje måltid, växelvis kalk och ett vitamin- och mineralpreparat med D3. Variera insekterna, pudra dem med tillskott, och ge bara så mycket som djuret äter upp på 15-20 minuter.

Utöver insekter tar arten gärna små fiskar och kräftdjur. En kost av nästan bara tinade möss (omkring 98 %) kan ändå ge avkomma, men föräldrarnas kost och kondition kan påverka ungarna, och skelettskador hos ungarna är en risk. Ryggradsdjur bör bara vara en liten del av kosten. Råttor och möss som huvudföda ger fetma och passar dåligt för en art som i naturen mest lever av insekter. Ge dem högst som en tillfällig godbit.

Ungar utfodras med små syrsor och andra små insekter, pudrade med kalk, och ska ha mat varje dag. Den bästa riktlinjen för hur ofta och hur mycket de ska ha är ungens vikt och kroppsform, så väg den regelbundet.

Läs mer: Foderdjur: hållning och avel Läs mer: Kalk, vitaminer och tillskott

BETEENDE OCH HANTERING

Varanus prasinus är snabb och skygg och har starka, vassa klor som kan riva upp huden när djuret klamrar sig fast vid hand och arm. Ett bett från en varan av den här storleken ger inga allvarliga skador, men ett djupt bett eller en klorispa ska tvättas, desinficeras och skötas. Håll aldrig fast djuret i den kraftiga gripsvansen.

Hantering stressar djuret, och medan det vänjer sig vid sitt nya hem ska det ha ro. När djuret har kommit till ro kan man tämja det lugnt genom att komma in på samma sätt varje dag, erbjuda mat från en pincett och låta det komma till handen i stället för att gripa efter det. Håll passen korta och låt aldrig djuret falla. Om en veterinär ska hantera djuret kan handskar och två personer behövas. Arten är framför allt ett djur att titta på, inte ett djur för daglig hantering.

Varaner kan bära salmonella utan att vara sjuka. Tvätta händerna med tvål efter all kontakt med djur, terrarium och inredning, och håll barn och immunförsvagade personer borta från avföring och vatten. Arten kan hållas ensam eller parvis, och ett par kan dela samma terrarium. Om två hanar kan hållas tillsammans är inte känt, och det avråds.

Läs mer: Karantän och hygien

Avel

KÖNSMOGNAD OCH KÖNSBESTÄMNING

Ålder och vikt vid könsmognad är inte kända för *Varanus prasinus*, och könsskillnaderna är små. Honan är inte nödvändigtvis större än hanen; i ett avelspar kan hanen mäta knappt 27 cm från nos till kloak och honan drygt 24 cm. Könsbestämning kräver erfarenhet. Låt en veterinär med varanerfarenhet bestämma könet innan djuren sätts ihop, och vänta tills båda djuren är fullvuxna.

PARNING

Varanus prasinus har fötts upp i fångenskap flera gånger och kräver ingen sval viloperiod. Parningen kan börja i juni och upprepas flera gånger om dagen i en vecka. Sätt ihop djuren i ett stort terrarium med många gömställen, och följ dem noga: honan ska kunna undvika hanen.

ÄGGLÄGGNING OCH KULLAR

Honan av *Varanus prasinus* lägger omkring en månad efter första parningen en liten kull på 2-3 ägg; siffran bygger på få djur. Hon kan lägga äggen ovanpå äggläggningslådan i stället för i materialet, och missbildade ägg kan hamna i vattenskålen. Lådan ska vara omkring 20 × 20 × 60 cm, fylld med kokosfiber och sphagnum och hålla 26-29 °C. Hur många kullar en hona lägger per år är inte känt. Ge honan en djup äggläggningslåda med fuktigt material, så att hon inte tvingas lägga på botten eller i vattnet.

INKUBATION

Äggen från *Varanus prasinus* ruvas i en sluten plastlåda på omkring 7 l, halvfylld med vermikulit fuktad med vatten i förhållandet 1:1 efter vikt, och täckt med en luftgenomsläpplig film. Vid 30 °C (± 0,5 °C) kläcks de efter 168-170 dagar. Strax före kläckningen kan äggen bli missfärgade och insjunkna, och foster kan dö strax före kläckningen. Insjunkna ägg kan betyda att ruvningsmediet håller på att bli för torrt, så kontrollera fukten regelbundet under den långa ruvningstiden. Temperaturberoende könsbestämning är inte känd.

Läs mer: Inkubation av ägg

UPPFÖDNING AV UNGAR

En nykläckt unge av *Varanus prasinus* väger omkring 5,7 g och är omkring 19 cm lång; siffrorna bygger på få djur. Den kan hållas i ett litet glasterrarium med kork på väggarna och grenar. Skelettmissbildningar kan förekomma redan vid kläckningen och bli värre med åldern. Orsaken är oklar, men brist på UV-ljus kan förvärra dem. Ge därför ungarna UVB, kalk och D3, fukt och värme från början. Ungarna ska utfodras med små insekter pudrade med kalk och vägas regelbundet. Håll dem ensamma tills det är säkert att de inte biter varandra. Hur snabbt ungarna växer är inte känt.

Hälsa och vanliga misstag

Djur av *Varanus prasinus* i handeln är både uppfödda och vildfångade. Uppfödning bör föredras. Vildfångade djur kan bära på parasiter, är ofta uttorkade och stressade efter transport, och alla nyinköpta djur bör lämna ett avföringsprov hos en veterinär med erfarenhet av reptiler. Dödligheten är särskilt hög under de första två åren i fångenskap. De typiska problemen är:

- Uttorkning. Det vanligaste skötselfelet. Långvarig uttorkning kan ge urinsyragikt, som är vanligt hos varaner. Håll luftfuktigheten hög, sprutta dagligen och erbjud dricksvatten.
- Bensjukdom och kalkbrist, särskilt hos ungar och avelshonor. Ge kalk och D3, variera insekterna och använd UVB. Tecken är mjuka käkar, krokiga lemmar, skakningar och dåligt grepp.
- För många feta ryggradsdjur i kosten, som ger fetma. Håll insekter som huvudföda.
- Fall från toppen av terrariet med brutna ben eller ryggskador. Inred med säkra grenar och ett mjukt substrat.
- Brännskador på oskyddade lampor.
- Parasiter och salmonella. Lämna ett avföringsprov och tvätta händerna.
- Äggläggningsproblem hos honor utan boplåda eller med kalkbrist. Sök veterinär om honan sitter ansträngd och inte lägger.

Ett friskt djur har klara, öppna ögon, en fyllig svans, starkt grepp och en intensivt grön färg. Sök en veterinär om djuret tappar vikt, inte äter på ett par veckor, ligger slött, har insjunkna ögon, andningsbesvär eller missbildningar. Det kan vara svårt att hitta en veterinär som känner till varaner, så hitta en innan du behöver en.

Fråga alltid dina kunniga bekanta

Guiden är ett bra ställe att börja på, men den kan inte ersätta erfarenhet. Djur är olika, och mycket av det viktigaste lär man sig av dem som har hållit arten i åratal. Prata med en uppfödare, en erfaren djurhållare eller en veterinär med kunskap om kräldjur och groddjur innan du skaffar djuret - och igen om något verkar fel.